

Jean-Baptiste Lully:
“Armide”, tragédie lyrique (opera) o pěti dějstvích s prologem
Valtice, zámecké divadlo
24. a 25. srpna 2017

Věcná zpráva

Cílem podpořeného projektu č. 8-17-7676 bylo scénické uvedení, v české premiéře, opery “Armide” (“Armida”) významného italsko-francouzského raně barokního skladatele Jeana-Baptisty Lullyho (Giovanni Battista Lulli; 1632 až 1687), LWV 71. Tato tragédie lyrique o pěti dějstvích s prologem, komponovaná na libreto Philippa Quinaulta (1635–1688), měla premiéru v Paříži dne 15. února 1686 a řadí se k nejlepším dílům svého tvůrce.

Z podnětu Společnosti přátel barokní kultury (Baroccoco) se sídlem na státním zámku v Mnichově Hradišti zahájila Česká Händelova společnost konzultace a jednání s příslušnými orgány státní památkové péče: jako místo uvedení opery bylo zvoleno divadlo v areálu státního zámku Valtice, budované od května do října roku 1790, za vlády knížete Aloise I. Josefa z Lichtenštejna (1759 až 1805). Jmenované divadlo ve 20. století zchátralo tak, že se z něho dochovaly vlastně jen obvodové zdi. Při rekonstrukci, probíhající od dubna 2014 do června 2015, mu byla vrácena původní dispozice a současně bylo vybaveno moderní technickou infrastrukturou a replikou barokní mašinerie. Vznikla tak unikátní divadelní scéna poskytující možnosti ke znovuoživení dobových představení, která nejsou omezována přísnými požadavky památkové ochrany.

Výše popsané provozně-technické skutečnosti, dovolující provádění hudebních děl způsobem nevyžadujícím aplikaci scénických pravidel přesně tak, jak tomu bylo v 17. či 18. století, se u Lullyho opery jeví jako téměř ideální pro kombinaci dobového a současného náhledu na problematiku divadelních nastudování barokních oper.

V roli účinkujících spojili své síly mladé vokální sólistky a sólisté, Projektový sbor Göttingen, Göttingenský barokní orchestr (hrající na dobové nástroje) a taneční soubor Hartig Ensemble (Česká republika). Náročnou pořadatelskou úlohu převzala Česká Händelova společnost, z.s., s předsedou Pavlem Polkou jakožto koordinátorem projektu a hlavním producentem za českou stranu, Národní památkový ústav – správa státního zámku Valtice (Národní centrum divadla a tance), a Přátelé a podporovatelé Göttingenského barokního orchestru s panem Ezrou Wolfhartem Kurthem jakožto hlavním producentem za německou stranu.

Avšak teprve v průběhu jara 2017 bylo jednoznačně rozhodnuto, že projekt bude ve Valticích realizován. Dosavadní nejistotu ohledně životaschopnosti projektu vyvolalo odmítnutí přislíbeného příspěvku 14.000 eur od jisté berlínské nadace. Rozhodnutí v přípravách opery pokračovat bylo přijato až ve chvíli, kdy byl schválen příspěvek Česko-německého fondu budoucnosti ve výši 130.000 Kč. I přesto zůstávaly finanční prostředky z velké části nedostatečné. Také proto česká strana několikrát navrhla, aby se projekt přesunul na pozdější dobu, což německá strana pokaždé odmítla.

Termíny scénického uvedení Lullyho opery “Armide” byly stanoveny na čtvrtek 24. a pátek 25. srpna 2017 vždy od 17.00 hodin. Oproti původním záměrům dovolila aktuální finanční situace ve valtickém zámeckém divadle toliko zkoušky zkrácené na minimum. Účinkující se postupně sjížděli ve středu dne 23. srpna, takže na zkoušky zbyl čas pouze tentýž a následující den, přičemž první představení začalo ve čtvrtek dne 24. srpna v 17.00 hodin. Podrobný přehled činností kolem nácvičku opery obsahuje výňatek z harmonogramu zkoušek v Příloze č. 1.

Navzdory radikálně omezeným zkouškám bylo první i druhé scénické uvedení Lullyho opery ve valtickém zámeckém divadle přijato obecně nadšením dlouhotrvajícím nadšením potleskem. V rozporu s očekáváním jsme ovšem zaznamenali dosti nízkou návštěvnost – dne 24. srpna to bylo 61, dne 25. srpna pak 98 osob. Přitom jsme iniciovali nebývale širokou propagací. Na samém počátku bylo distribuováno několik tisíc reprezentativních pozvánek, a to po celé České republice (mj. na vybraných památkách, v informačních centrech i na hudebních akcích) a na Händelových festivalech v Göttingenu a v Halle nad Sálou. Pozvání na Lullyho do Valtic přinesla nepřehledná řada internetových serverů. Česká tisková kancelář (ČTK) vydala zprávu pro sdělovací prostředky; její fotoreportér zhotovil na místě ve Valticích dne 24. srpna záběry ze zkoušek, jež ČTK poté dala k dispozici svým zákazníkům. Pavel Polka, koordinátor projektu a hlavní

producent za českou stranu, poskytl ústní informaci Českému rozhlasu: odvysílána byla v ranních zprávách dne 24. srpna na stanici “Vltava”. Český rozhlas kromě toho věnoval “Armidě” na svých webových stránkách dne 24. srpna text ve francouzském jazyce. – Nízkou návštěvnost lze objektivně vysvětlit velmi špatnou dosažitelností Valtic veřejnými dopravními prostředky, četnými stavebními překážkami na dálnici mezi Prahou a Brnem i přetrvávajícím slabým zájmem veřejnosti o produkce ve valtickém zámeckém divadle.

Průzkum názorů mezi návštěvníky ukázal, že obě představení byla přijata s obdivem a uznáním. Přítomní oceňovali neobyčejné kvality Lullyho hudby a vysokou profesionalitu účinkujících, jakož i fungování samotného divadla – do děje byla zapojena výměna kulís, světelné a zvukové efekty i propadliště. [Jako model pro mašinérii valtického divadla sloužilo zámecké divadlo v Českém Krumlově.]

Pro mladé německé umělce znamenala nedocenitelný přínos jedinečná možnost vystoupit na prknech historického divadla a tím získat nové zkušenosti pro svou další kariéru – s takovou možností se z nich dosud setkal jen málokdo. Zároveň se prokázala schopnost všech účastníků projektu rozvinout pružnou a hladkou mezinárodní spolupráci, především mezi českým tanečním souborem a zahraničními sólisty, sborem a orchestrem a mezi českými a německými členy produkční skupiny. Dirigent Antonius Adamske již předjednal vystoupení tanečního souboru Hartig Ensemble koncem tohoto roku v Göttingenu.

Pro české milovníky hudby znamenala valtická “Armida” vítanou příležitost seznámit se s tím, jak interpretaci barokní opery pojímá mladá německá umělecká generace, nepřímo tedy i s tím, jak se na tuto oblast hudební tvorby pohlíží v německých vzdělávacích institucích, jež většina protagonistů “Armidy” absolvovala. Ukazuje se, že citlivé spojení soudobého myšlení s historicky orientovaným chápáním otázek týkajících se scénické hudby minulosti vede k působivým a přesvědčivým výsledkům nenarušujícím původní strukturu ani obsah daného hudebního opusu.

Scénická uvedení Lullyho “Armidy” ve valtickém zámeckém divadle zaměstnala celkem 43 osob (z toho 11 české státní příslušnosti), ať již přímo účinkujících nebo se tím či oním způsobem podílejících na produkci. Už jen všestranné organizační zajištění valtického pobytu pro takové množství účastníků lišících se svými nároky a potřebami představovalo pro Českou Händelovu společnost nesmírně těžký, často téměř neřešitelný “rébus”. Jmenný seznam početného týmu je otištěn v Příloze č. 2. Právě v tom, že se tolik lidí přes hranice států

i jazykovou odlišnost obětavě, se vzájemným porozuměním, sdružilo za jedním jediným společným kulturním cílem, spatřují pořadatelé největší přínos celého nevšedního a náročného projektu.

V rámci projektu vydala Česká Händelova společnost dvě účelové tiskoviny: pozvánku (formát A4 přeložený na polovinu; náklad: 5000 ks) a programovou brožuru (40 stran formátu A5; náklad: 250 ks). Součástí brožury tvoří kompletní text francouzského libreta a jeho básnický překlad do češtiny od Vladimíra Chytila, řádného člena Společnosti. Pozvánka i brožura jsou umístěny na webových stránkách Společnosti (“www.haendel.cz”) v sekci “Dokumenty”.

Všichni tři výše jmenovaní pořadatelé děkují touto cestou Česko-německému fondu budoucnosti za jeho nepostradatelnou velkorysou peněžní podporu. Zavázání jsou rovněž všem organizacím a jednotlivcům v České republice a v Německu, kteří jakkoliv přispěli ke zdárné přípravě a nakonec i k úspěšné realizaci obou inscenací Lullyho “Armidy”.

Vypracoval:

(podpis)

Pavel Polka,
předseda

Česká Händelova společnost, z.s.

Malá Plynární 4/1454

170 00 Praha 7

Tel.: 266712203, 737189747

Fax: 266712203

E-mail: info@haendel.cz

Internet: [www.haendel](http://www.haendel.cz)

V Praze dne 25. října 2017.

Jean-Baptiste Lully:
“Armide”, tragédie lyrique (opera) o pěti dějstvích s prologem
Valtice, zámecké divadlo
24. a 25. srpna 2017

Věcná zpráva

Příloha č. 1:

Harmonogram zkoušek (výňatek)

2. Probenplan Göttingen/Tschechien

Zeit	Ort	Besetzung
Freitag, 18. August		
19:00 – 22:00	Schlagenweg 8, 37077 Göttingen	Chor
Samstag, 19. August		
10:00 – 13:00	Schlagenweg 8, 37077 Göttingen	Chor
13:00-15:00	Reservierter Tisch im „La Romantica“ (Roter Berg 2, 37077 Göttingen)	
15:00-19:00	Schlagenweg 8, 37077 Göttingen	Chor
Zwischendurch	Thema: Zimmereinteilung und Reise nach Frankreich/ Vegetarier klären, Allergien	
Sonntag, 20. August		
10:00-15:00	Schlagenweg 8, 37077 Göttingen	Chor, danach Cembalotransport nach Nikolausberg
Vorm.	Abfahrt	Freimund Pankow: Dinah Epperlein, Bärbel Pankow, Kostüme, etc.
16:30	1 Helfer für Sabine + AA	
18:00	Gemeindehaus Klosterkirche Nikolausberg	Sophia Körber, Johanna Neß, Anna Bineta Diouf

Freunde und Förderer des Göttinger Barockorchesters e.V.

c/o Sandra Hinz ◦ Ewaldstraße 89 ◦ 37075 Göttingen ◦ buero@goettinger-barockorchester.de

1. Vorsitzende Ingrid von Gerlach ◦ 2. Vorsitzender Antonius Adamske

Commerzbank Göttingen ◦ IBAN: DE19 2604 0030 0604 3947 00 ◦ BIC: COBADEFF260

www.goettinger-barockorchester.de

19:00	s.o.	Anna Bineta Diouf, Mathias Tönges
20:00	s.o.	Anna Bineta Diouf, Christopher Wattam
21:00	s.o.	Christopher Wattam, Daniel Preis
22:00	s.o.	Probenende
Montag, 21. August		
Ca. 10:00	Abholung vom Bahnhof	Ezra Kurth, Telefonnummer siehe unten.
10:30	s.o. Parallel Einsing- /Übmöglichkeit für einen oder zwei Solisten im Konferenzraum	Tutti Orchester, Freikarten für Musiktage verteilen Vegetarier klären, Allergien
12:30	s.o.	Tutti Orchester, Sophia Körber
13:30	Mittagspause, bereitgestellter Imbiss: zwei Suppen mit Brot.	
15:00	s.o.	Tutti Orchester, Christopher Wattam
16:30	s.o.	Tutti Orchester, Anna Bineta Diouf, Mathias Tönges
18:00	Abendpause, bereitgestellter Imbiss im Gemeindehaus	
19:20	Einsingen Chor	
19:30	s.o.	Tutti Orchester, Tutti Chor
21:30	Probenende	
Dienstag, 22. August		
10:30	s.o.	Continuo Orchester, (alle) Sänger (nacheinander) nach Ansage
12:30	Mittagspause, bereitgestellter Imbiss für Continuo + Sänger	
14:00	s.o.	Tutti Orchester
16:30	s.o.	Tutti Orchester, Christopher Wattam
18:00	Abfahrt Tschechien für Antonius Adamske (allein), Probenende für Bläser und Cembalo, Pause für Streicher	
19:00 bis Zeit nach Absprache	Konferenzraum	nur Streicher (!) Intonation mit Erika Takano
Mittwoch, 23. August		
Abfahrtszeit s. rechte Spalte	Abfahrt nach Tschechien. Nach Google-Maps werden knapp 7 Stunden für die Fahrt benötigt. Alle rechts angegebenen Zeiten dürfen gerne verfrüht werden ☺ Die Fahrgemeinschaften werden von Ursula Roth und Susanne Brenner aus dem Chor organisiert.	Martin Jeleu: Erika Takano-Forck, Lea Rahel Bader (+ Cello), Esther Jasmin Becker Sabine Erdmann: Friederike Köhnke (Leipzig) Ezra Kurth: Jonas Iseensee, Rico Witschas, Judith Krüger, Daniel Preis. Susanne Brenner: Deike Adamske (über Wien), Gepäck. Xx: Ingo Weiss, ggf. Petra Drottböhm

Freunde und Förderer des Göttinger Barockorchesters e.V.
c/o Sandra Hinz ◦ Ewaldstraße 89 ◦ 37075 Göttingen ◦ buero@goettinger-barockorchester.de
1. Vorsitzende Ingrid von Gerlach ◦ 2. Vorsitzender Antonius Adamske
Commerzbank Göttingen ◦ IBAN: DE19 2604 0030 0604 3947 00 ◦ BIC: COBADEFF260
www.goettinger-barockorchester.de

		(Gast), Maren Stricker, Christopher Wattam (bis Nordhausen um ca. 8:00 Uhr), Johannes Ludwig. Ursula Roth: Dorothee Mühleisen, Rhoda Patrick, Klaus Bundies. Michael Fortmann, Heike Fortmann, Jonas Fortmann: Christopher Wattam (ab Nordhausen ca. 8.00 Uhr). Mathias Tönges: Anna Bineta Diouf, Johanna Neß, Sophia Körber, (mit zweitem Auto von AA).
8:00	Stimmung Cembalo	Antonius Adamske
9:00	Wegeprobe	Freimund Pankow, Antonius Adamske
10:00	Schlosstheater Valtice	Antonius Adamske, Tänzer „Ensemble Hartig“, Verständigungsprobe
13:30	Mittagspause, Cembalo Adamske nach Raum B, Aufbau Cembalo Erdmann und Stimmen	
Ab ca. 14:00	Einchecken Chor/Orchester/Solisten	
15:00	Chor Einsingen im Raum B oder Schlosstheater (Ansage vor Ort)	
15:15-15:45	Schlosstheater	Chorprobe mit Cembalo Erdmann (nur Instrument), Stellprobe
16:00	Raum B	Durchlauf und Korrekturen Akt IV (ohne Orchester, mit Cembalo Adamske), Beteiligte: Johanna Neß, Sophia Körber, Daniel Preis, Mathias Tönges, Chor (Tänzer, wenn gewünscht)
17:00	Unterkunft	Abendessen
17:00-17:30	Fakultativ: Raum B, Anna Bineta Diouf, Christopher Wattam	Durchlauf Akt V, Szene 1
17:30	Cembalo Adamske nach Schlosstheater	
<i>Die Probenzeiten ab hier müssen am Montag diskutiert und abgesprochen werden. Ggf. laufen alle Proben als DRESSREHEARSAL:</i>		
18:00-20:20	Prolog 1. Akt und Korrekturen	<i>Tutti</i> <i>Bitte – so es geht - frühzeitig</i> <i>Orchestergraben beziehen und stimmen</i> <i>(392 Hertz, 1/6-Komma mitteltönig)</i>
20:40-22:10	2. Akt 3. Akt und Korrekturen	<i>Tutti</i>
22:30-24:00	4. Akt 5. Akt und Korrekturen	<i>Tutti</i>

Freunde und Förderer des Göttinger Barockorchesters e.V.

c/o Sandra Hinz ◦ Ewaldstraße 89 ◦ 37075 Göttingen ◦ buero@goettinger-barockorchester.de

1. Vorsitzende Ingrid von Gerlach ◦ 2. Vorsitzender Antonius Adamske

Commerzbank Göttingen ◦ IBAN: DE19 2604 0030 0604 3947 00 ◦ BIC: COBADEFF260

www.goettinger-barockorchester.de

00:00	Probenende	
Donnerstag, 24. August		
8:45	Stimmung Cembali	Sabine Erdmann
9:30	Chor Einsingen im Raum B	
10:00	Nach Ansage Die Probe wird von einem Fotoreporter begleitet.	DRESSREHEARSAL Tutti Orchester, Tänzer, Chor
12:00	Nach Ansage	DRESSREHEARSAL Tutti (ab hier mit Solisten), Detailprobe nach Ansage
14:45	Probenende	
17:00	Konzert I mit einer Pause von 30 Minuten nach Akt 3, darin CD- Verkauf. Präsent-CDs!	
Freitag, 25. August (Geburtstag Lea Rahel Bader ;)		
9:45	Stimmung Cembali	Sabine Erdmann
10:30	Chor Einsingen im Raum B	
11:00	Nach Ansage	Korrekturen
13:30	Probenende	
?	Stimmung Cembali	Sabine Erdmann
17:00	Konzert II mit einer Pause von 30 Minuten nach Akt 3, darin CD- Verkauf.	
Ca. 21:00	Ende der Veranstaltung	
Ca. 22:00	Dernierenfeier. Ort wird bekannt gegeben.	
Nach Konzert	Direkte Bezahlung der tschechischen Künstler in BAR gegen Quittung von Konzerteinnahmen.	
Samstag, 26. August		
04:00	Abfahrt Martin Jele : Lea Rahel Bader (+ Cello), Friederike Köhnke (bis Leipzig).	
Nach dem Frühstück	Die Fahrgemeinschaften werden von Ursula Roth und Susanne Brenner aus dem Chor organisiert. Der Fahrer ist jeweils fettiert. Sabine Erdmann (direkt nach Berlin): Erika Takano-Forck Ezra Kurth (über Krems, Österreich): Dinah Epperlein, Cembalo Adamske Freimund Pankow : Bärbel Pankow, Esther Jasmin Becker Susanne Brenner (über Wien, Österreich): Daniel Preis. Deike Adamske Jörg Schröder : Ehefrau Antonius Adamske : Ingo Weiss, Maren Stricker, Johannes Ludwig, Christopher Wattam.	

Freunde und Förderer des Göttinger Barockorchesters e.V.
 c/o Sandra Hinz ◦ Ewaldstraße 89 ◦ 37075 Göttingen ◦ buero@goettinger-barockorchester.de
 1. Vorsitzende Ingrid von Gerlach ◦ 2. Vorsitzender Antonius Adamske
 Commerzbank Göttingen ◦ IBAN: DE19 2604 0030 0604 3947 00 ◦ BIC: COBADEFF260
 www.goettinger-barockorchester.de

	<p>Ursula Roth: Dorothee Mühleisen, Rhoda Patrick, Klaus Bundies</p>
--	---

	<p>Michael Fortmann: Heike Fortmann, Jonas Fortmann (über Brünn):</p>
--	--

	<p>Mathias Tönges: Anna Bineta Diouf, Johanna Neß, Sophia Körber, (mit zweitem Auto von AA).</p>
--	---

Freunde und Förderer des Göttinger Barockorchesters e.V.

c/o Sandra Hinz ◦ Ewaldstraße 89 ◦ 37075 Göttingen ◦ buero@goettinger-barockorchester.de

1. Vorsitzende Ingrid von Gerlach ◦ 2. Vorsitzender Antonius Adamske

Commerzbank Göttingen ◦ IBAN: DE19 2604 0030 0604 3947 00 ◦ BIC: COBADEFF260

www.goettinger-barockorchester.de

Česko-německý fond budoucnosti – Projekt č. 8-17-7676

Jean-Baptiste Lully:
“Armide”, tragédie lyrique (opera) o pěti dějstvích s prologem
Valtice, zámecké divadlo
24. a 25. srpna 2017

Věcná zpráva

Příloha č. 2:

Jmenný seznam účastníků

I. Sólisté

1. Anna Bineta Diouf, mezzosoprán (Armida)
2. Christopher Wattam, tenor (Rinald, Nenávist, Šťastný mileneček)
3. Johanna Neß, soprán (Sláva, Phénice, vodní nymfa, Melissa)
4. Sophia Körber, soprán (Moudrost, Sidonie, hrdinná pastýřka, Lucinda)
5. Mathia Tönges, basbaryton (Idraot, Ubald)
6. Daniel Preis, tenor (Aronte, Artemidor, dánský rytíř)

II. Projektový sbor Göttingen

7. Susanne Brenner
8. Ursula Roth
9. Maren Stricker
10. Judith Krüger
11. Deike Adamske
12. Ezra Wolfhart Kurth (současně hlavní producent za německou stranu – viz odd. č. IX)
13. Jörg Schröder
14. Heike Fortmann
15. Michael Fortmann
16. Jonas Fortmann
17. Rico Witschas
18. Jonas Isensee
19. Ingo Weiss

III. Taneční soubor Hartig Ensemble

- 20. Helena Kazárová
- 21. Michaela Bartlová
- 22. Veronika Brzková
- 23. Lenka Kantorová
- 24. Ladislav Beneš
- 25. Václav Krajc
- 26. Miroslav Stehlík

IV. Göttingenský barokní orchestr

- 27. Erika Takano-Forck
- 28. Dorothee Mühleisen
- 29. Esther Jasmin Becker
- 30. Rhoda Patrick
- 31. Friederike Köhnke
- 32. Martin Jeleu
- 33. Sabine Erdmann
- 34. Lea Rahel Bader
- 35. Johannes Ludwig

V. Dirigent

- 36. Antonius Adamske

VI. Režie

- 37. Freimund Pankow

VII. Kostymérka

- 38. Markéta Stormová

VIII. Maskérka

- 39. Irena Křížová

IX. Produkční skupina

- (12.) Ezra Wolfhart Kurth – hlavní producent za německou stranu
- 40. Dinah Epperlein
- 41. Bärbel Pankow
- 42. Pavel Polka – koordinátor projektu, hlavní producent za českou stranu
- 43. Michal Typl

Zámecké divadlo ve Valticích, 25. srpna 2017. Společný snímek všech účinkujících ve scénických provedeníh opery Jeana-Baptisty Lullyho "Armide" dne 24. a 25. srpna 2017. Kromě účinkujících se na jevišti, zaplněném dvačtyřiceti osobami, nacházejí členové česko-německého produkčního týmu. Fotografii pořídila, ze středu II. balkónu, Dinah Epperlein (Göttingen).

První na okraji vlevo: dirigent Antonius Adamske (Basilej, Švýcarsko). První na okraji vpravo: režisér Freimund Pankow (Göttingen).

V první řadě uprostřed pěvecké sólistky a pěvečtí sólisté. Pátý zleva Mathias Tönges (Idraot, Ubald). Dále vpravo od něho Johanna Neß (Sláva, Phénice, vodní nymfa, démon v podobě Melissy), Anna Bineta Diouf (Armida), Christopher Wattam (Rinald, Nenávist, Šťastný milenec), Sophia Körber (Moudrost, Sidonie, hrdinná pastýřka, démon v podobě Lucindy), Daniel Preis (Aronte, Artemidor, dánský rytíř).

V první řadě, symetricky vpravo a vlevo od pěveckých sólistek a pěveckých sólistů vždy tři členky/členové tanečního souboru Hartig Ensemble. Vedoucí souboru, prof. Helena Kazárová, druhá zprava v první řadě.

Za Helenou Kazárovou, první zprava ve druhé řadě, kostymérka Markéta Stormová. Za ní maskérka Irena Křížová. Vlevo od nich, ve druhé řadě, Michal Typl, technický ředitel České Händelovy společnosti. Vlevo od něho, v téže řadě, Pavel Polka, předseda jmenované Společnosti, hlavní producent za českou stranu.

Úplně vzadu za Annou Binetou Diouf, mírně vpravo, Ezra Wolfhart Kurth (Göttingen), hlavní producent za německou stranu.

Dále jsou na snímku zachyceny sboristky a sboristé (Projektový sbor Göttingen), jakož i členky a členové Göttingenského barokního orchestru – např. úplně vzadu za Christopherem Wattamem stojí Rhoda Patrick, přední světová hráčka na barokní fagot.